

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

Nieuwsflits

september 2018

Thematiek

Het referentieadres bij een OCMW

Het belang van een domicilie

De inschrijving in de bevolkingsregisters is een voorwaarde waaraan heel wat rechten onderworpen zijn. Zo'n inschrijving is bijvoorbeeld vereist voor het recht op sommige sociale uitkeringen, alsook voor het verkrijgen van een verblijfstitel voor sommige vreemdelingen. Bovendien belandt men zonder domicilie in een administratief en juridisch niemandsland, wat het risico vergroot op allerlei andere problemen.

Daarom voorziet de wet in de mogelijkheid om zich in te schrijven op een referentieadres. Dit kan bij een OCMW, een natuurlijke persoon, of (in specifieke omstandigheden) bij een rechtspersoon. Voor wat het referentieadres bij een OCMW betreft, kan een dakloze persoon ingeschreven worden onder drie voorwaarden. Hij moet (1) een gebrek aan voldoende middelen hebben voor een woning, (2) niet ingeschreven zijn in de bevolkingsregisters en (3) een vraag stellen voor ondersteuning aan het OCMW.

Eens een referentieadres wordt toegekend, kunnen naar dat adres brieven en administratieve stukken verstuurd worden, die aan de betrokkene worden doorgegeven. Zo heeft de betrokkene toegang tot zijn rechten of verliest hij deze niet.

Studie naar de rechtspraak van arbeidshoven en -rechtbanken

Het referentieadres bij een OCMW bestaat intussen meer dan 20 jaar. Toch vloeiende er nog niet veel inkt over de rechtspraak rond dit onderwerp. Dit doet vermoeden dat er weinig juridische twistpunten bestaan, maar vanop het terrein leken er toch problemen te zijn. Het Steunpunt tot bestrijding van armoede besloot daarom, via zijn [project Rechtspraak](#), een onderzoek te voeren en dit uit te werken in een thematisch cahier "*Het referentieadres bij een OCMW*".

Het onderzoek werd beperkt in de tijd tot de jaren 2016-2017, wat toeliet om zeer volledig te zijn en beslissingen te verzamelen van (bijna) alle Belgische arbeidshoven en rechtbanken voor die periode. Aangezien er nog geen digitale databank bestaat voor Belgische rechtspraak, waren we meestal genoodzaakt ter plaatse te gaan en het opzoekingswerk handmatig te doen.

Tijdens het onderzoek, dat ongeveer een jaar duurde, werd ook een nieuwe omzendbrief aangekondigd. Deze zou binnenkort moeten verschijnen en zou een antwoord kunnen bieden op sommige problemen die in het cahier naar voren komen. De omzendbrief was uiteraard nog niet van toepassing op de onderzochte beslissingen. Bovendien valt nog af te wachten hoe deze in de praktijk zal worden toegepast.

Verder dient nog opgemerkt te worden dat de gevallen die voor een arbeidsrechtbank komen, slechts het topje van de ijsberg zijn. Voor kwetsbare groepen is de toegang tot de rechter niet even vanzelfsprekend. De problematiek van de [non-take-up](#) van rechten is immers een niet te onderschatten fenomeen.

Redenen van het juridisch geschil

In totaal verzamelden we exact 100 beslissingen. Achter elk juridisch geschil schuilen zeer uiteenlopende, en vaak overlappende redenen. Het kon bijvoorbeeld gaan om bijkomende voorwaarden die opgelegd werden door het OCMW, problemen met de territoriale bevoegdheid, het gebrek aan medewerking van de aanvrager etc.

In het cahier worden al deze redenen uitvoerig behandeld, aan de hand van verschillende voorbeelden. Ter illustratie wordt hier kort de "*dakloosheid*" van de aanvrager besproken. Daarover bestonden immers het meest betwistingen. Telkens stelt zich namelijk de vraag of de betrokkene over een vast verblijf beschikt, en of hij voldoende middelen heeft om een woning te kunnen bekomen. Maar dit is niet altijd eenvoudig vast te stellen. Zo is tijdelijk onderdak bij vrienden of familieleden niet gelijk te stellen aan een vast verblijf. Soms ging de rechtbank akkoord met de vaststelling van een OCMW dat een verblijf niet meer tijdelijk was. Maar in andere gevallen vond de rechtbank dat een OCMW te snel tot een vast verblijf besliste.

De rechtbanken waren dan weer restrictiever bij het beoordelen van wat "*voldoende middelen*" zijn. Een inkomen gelijk aan, of hoger dan het leefloon werd meestal als voldoende beschouwd. Toch waren er ook uitzonderingen op die restrictieve interpretatie. Zo kreeg het referentieadres in bepaalde gevallen een preventieve functie, om te vermijden dat de betrokkene bepaalde rechten zou verliezen, ook al had deze voorlopig een inkomen.

Bevestiging van de problemen op het terrein

De analyse van de beslissingen van de arbeidshoven en -rechtbanken maakte het mogelijk om de vaak gehoorde signalen vanop het terrein te objectiveren. Het referentieadres blijft in verschillende gevallen een miskend instrument, waarover veel onduidelijkheid blijft bestaan, zowel bij de verschillende administraties als bij de aanvragers. Dat valt te betreuren, aangezien het referentieadres een noodzakelijk instrument blijft om de toegang tot bepaalde rechten te garanderen. Maar de nieuwe omzendbrief biedt mogelijks soelaas voor sommige problemen. Het zal dan ook interessant zijn om op te volgen hoe deze de komende jaren wordt toegepast.

Wie de volledige studie wenst te raadplegen, kan dit hier doen: <http://www.armoedebestrijding.be/publications/refadresOCMW.pdf> (+ bijlage met de 100 geanonimiseerde beslissingen: http://www.armoedebestrijding.be/refadresocmw_bijlage.htm)

Het thema werd bovendien besproken in het [tweejaarlijkse Verslag 2016-2017 "Burgerschap en armoede"](#).

Actueel

Duurzaamheid en armoede

Het overleg dat het Steunpunt tot bestrijding van armoede organiseert in het kader van zijn volgende tweejaarlijkse Verslag 2018-19 kende een vliegende start. De bijeenkomsten van mei en juni hebben de deelnemers toegelaten om een specifieke invalshoek te vinden, met name gezondheid, om het thema 'duurzaamheid en armoede' te behandelen. Op de bijeenkomst van 13 september bespraken een 60-tal deelnemers de impact van het milieu en van milieumaatregelen op gezondheid en welzijn. Er werd gereflecteerd over manieren om onze samenleving in de toekomst duurzaam vorm te geven, met bijzondere aandacht voor de situatie van mensen in armoede. Mensen in armoede zijn, als burgers, immers direct betrokken bij de kwesties over de toekomst van de planeet en nemen actief deel aan het debat.

Voorstelling van het jaarverslag 2017 van UNIA in Namen op 20 september 2018

Omdat armoede de rode draad was die doorheen deze voorstelling liep, benadrukte Françoise De Boe (Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting) het verband tussen armoede en discriminatie. Wanneer we een complexe realiteit proberen te begrijpen door ze te vereenvoudigen, dreigen we te vervallen in stereotypen, vooroordelen en stigmatiseringen die kunnen leiden tot discriminatie en uiteindelijk tot afwijzing van mensen in armoede.

Internationale dag voor de uitroeiing van de armoede op 17 oktober 2018.

Op onze site vindt u een breed overzicht terug van de gebeurtenissen die voorzien zijn in uw regio: http://www.armoedebestrijding.be/17_oktober.htm.

U organiseert een activiteit en wenst ons het te laten weten? Aarzel niet om ons [per mail](#) te contacteren.

Opvolging van het tweejaarlijkse Verslag 2016-2017 'Burgerschap en armoede'

Drie nieuwe adviezen werden sinds de laatste nieuwsflits gepubliceerd:

- o Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) (14/5/18)
- o Conseil Economique et Social de la Région de Bruxelles-Capitale (17/5/18)
- o Conseil économique et social de Wallonie (CESW) (29/6/18)

Op federaal vlak wordt het tweejaarlijkse Verslag op 18 september 2018 voorgesteld aan het **Netwerk van federale armoedeambtenaren**.

Een overzicht van de opvolging en de links naar de verschillende adviezen vindt u terug op de website van het Steunpunt: <http://www.armoedebestrijding.be/opvolging2016-2017.htm>

Enkele recente publicaties van het Steunpunt

- o Stroobants Veerle en Morel Thibault, **Wooncrisis heeft perverse effecten op mensen in armoede**. In: Sociaal.Net, 31/5/2018.
- o Stroobants Veerle en Morel Thibault, **Huidige wooncrisis heeft perverse effecten op mensen in armoede**. In: Knack, 7/06/2018.
- o Morel Thibault et Van Hootegem Henk, **Les expulsions pour cause d'insalubrité: révélatrices de l'ineffectivité du droit à un logement décent dans les situations de pauvreté ?** In: Echos du Logement, n° 123, juli 2018, pp. 56-58.
- o Joseph Mélanie, Blanckaert Christophe et Morel Thibault. **Être pauvre en Belgique au XXIe siècle**. In : Politique, n°105, september 2018, pp. 94-104.
- o Morel Thibault en Van Hootegem Henk. **De impact van lokaal woonbeleid**. In : Samenleving & Politiek, n° 7, september 2018, pp. 63-68.

Alle artikels van medewerkers van het Steunpunt tot bestrijding van armoede zijn beschikbaar on line: <http://www.armoedebestrijding.be/publicatiessteunpuntartikels.htm>

Thematiek van de volgende nieuwsflits

De thematiek voor de volgende nieuwsflits is "Voorbij het statuut samenwonende"

Volg het Steunpunt via Twitter @Luttepauvrete

De actualiteit van het Steunpunt kunt u volgen op Twitter door het volgen van @Luttepauvrete

Aarzel niet om de berichten te retweeten of te reageren!

Als u wenst **in te schrijven** voor de nieuwsflits van het Steunpunt, klik [hier](#) en stuur ons een e-mail met uw contactgegevens.

Wenst u zich **uit te schrijven** uit ons adressenbestand e-mail ons, u ontvangt dan niet langer e-mails van het Steunpunt (nieuwsbrieven, uitnodigingen, persberichten).